

КРИТЕРІЇ, РІВНІ СФОРМОВАНOSTІ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНСТРУКТОРІВ З ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

CRITERIA EQUAL TO THE FORMATION OF THE READINESS OF FUTURE FIRE TRAINING INSTRUCTORS FOR PROFESSIONAL ACTIVITIES

Система професійної підготовки військовослужбовців Сил безпеки і оборони України передбачає опанування різними предметами бойової і спеціальної підготовки, зокрема: вогневою, тактичною, домедичною та спеціальною фізичною підготовкою. Домінуючу ланку у професійній підготовці військовослужбовців різних категорій інституцій сектору безпеки і оборони України відіграють інструктори, які є носіями бойового досвіду та необхідних за напрямками теоретичних знань і практичних навичок. Теоретичне дослідження виконано відповідно до плану ініціативного наукового проєкту «Weapon Instructor, 2022–2025».

Беручи до уваги результати моніторингу спеціалізованих Інтернет-ресурсів (результати аналізу науково-методичної та довідкової літератури) встановлено, що актуальним питанням визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до навчання військовослужбовців різних категорій інституцій сектору безпеки і оборони України (СБОУ) техніці та тактиці застосування стрілецької зброї в екстремальних умовах службово-бойової діяльності – присвячено недостатню кількість науково-методичних праць.

Головною метою дослідження є визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності. Методи дослідження: аксіоматичні, ідеалізації, інструментальні, історичні і логічні, сходження від конкретного, формалізації, досвід бойових дій та досвід підготовки офіцерських кадрів для сил безпеки і оборони України.

В процесі дослідно-аналітичної роботи членами науково-дослідної групи визначенні «критерії» (мотиваційний, змістовий, аналітико-оцінний), відповідні їм «показники» та «рівні» (вищий, добрий, задовільний) сформованості готовності майбутніх інструкторів з фізичної підготовки (на прикладі військовослужбовців Національної гвардії України) до професійної діяльності. Результати теоретичного дослідження впроваджені у систему вогневої підготовки військовослужбовців різних категорій Національної гвардії України. Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукової розвідки передбачають розроблення організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності.

Ключові слова: військовослужбовці, вогнева підготовка, готовність, індивідуальна підготовка, інструктори, компетентності, критерії, професійна підготовка, рівні, стандарти.

The system of professional training of servicemen of the Security and Defense Forces of Ukraine provides for the mastery of various subjects of combat and special training, in particular: fire, tactical, pre-medical and special physical training. The dominant link in the professional training of servicemen of various categories of institutions of the security and defense sector of Ukraine is played by instructors who are carriers of combat experience and the necessary theoretical knowledge and practical skills. The theoretical research was carried out in accordance with the plan of the initiative scientific project "Weapon Instructor, 2022–2025".

Taking into account the results of the monitoring of specialized Internet resources (the results of the analysis of scientific and methodological and reference literature), it was established that the urgent issue of determining the criteria, indicators and levels of readiness of future instructors in fire training for the training of military personnel of various categories of institutions of the security and defense sector of Ukraine (SDSU) techniques and tactics of using small arms in extreme conditions of service and combat activity – an insufficient number of scientific and methodological works are devoted.

The main goal of the study is to determine the criteria, indicators and levels of readiness of future instructors in fire training for professional activity. Research methods: axiomatic, idealization, instrumental, historical and logical, descent from the concrete, formalization, experience of combat operations and experience of training officers for the security and defense forces of Ukraine.

In the process of research and analytical work, the members of the research group determined the "criteria" (motivational, content, analytical and evaluative), corresponding "indicators" and "equals" (higher, good, satisfactory) of the readiness of future physical training instructors (on examples of servicemen of the National Guard of Ukraine) to professional activity. The results of the theoretical research are implemented in the fire training system of servicemen of various categories of the National Guard of Ukraine.

Prospects for further research in the chosen direction of scientific intelligence include the development of organizational and pedagogical conditions for the formation of the readiness of future instructors in fire training for professional activity.

Key words: military personnel, fire training, readiness, individual training, instructors, competences, criteria, professional training, levels, standards.

УДК 355.541.26-621.396.24
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/71.1.30>

Кізян Р.В.,

канд. наук з держ. упр.,
начальник факультету
службово-бойової діяльності
Національної гвардії України
Київського інституту
Національної гвардії України

Кириченко О.О.,

канд. тех. наук,
ст. викладач кафедри ракетно-
артилерійського озброєння
Національної академії
Національної гвардії України

Бірук А.І.,

ст. викладач кафедри вогневої
та спеціальної підготовки
Київського інституту
Національної гвардії України

Кушнарьов Б.О.,

викладач кафедри вогневої підготовки
Національної академії
Національної гвардії України

Пиріжок А.В.,

викладач кафедри вогневої підготовки
Національної академії
Національної гвардії України

Постановка проблеми. Реалії сьогодення потребують від представників інституцій сектору безпеки і оборони України високої професійної підготовленості. Підготовка фахівців для

потреб сил безпеки і оборони України здійснюється у навчальних центрах та вищих військових навчальних закладах (зкладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання). Провідну роль

у фаховій підготовці військовослужбовців інституцій сектору безпеки і оборони України (СБОУ) відіграють інструктори (за напрямками військово-облікових спеціальностей).

Необхідно виділити, що основними предметами бойової підготовки представників Сил оборони і безпеки України (СОБУ) є вогнева, тактична, домедична та фізична (спеціальна фізична) підготовка. Поява новітнього озброєння та техніки диктує нові вимоги щодо підготовки висококваліфікованих кадрів для потреб інституцій СБОУ. У свою чергу, на сьогодні актуальність підготовки інструкторів з вогневої підготовки для силових структур є надзвичайно високою у контексті забезпечення ефективної діяльності та безпеки представників СБОУ. Саме інструктори з вогневої підготовки є ключовим елементом передачі бойового досвіду (теоретичних знань та практичних умінь) у відповідності до вимог та реалій сучасного загальновійськового бою.

Вимоги до майбутніх інструкторів з вогневої підготовки можуть варіюватися у залежності від актуальної професіограми, яка будується відповідно до призначення інституції сектору безпеки і оборони України. Під час розроблення професіограми обов'язково враховуються національні стандарти освіти, види озброєння затверджені відповідними нормативно-правовими документами та інші важливі складники (фактори), які зазвичай включають у себе:

- 1) необхідні знання та бойовий досвід (досвід вогневих контактів із супротивником в екстремальних умовах);
- 2) практичні навички володіння різними зразками озброєння та техніки;
- 3) педагогічні здібності (володіння методикою навчання основам вогневої підготовки військовослужбовців різних категорій);
- 4) достатній рівень фізичної та спеціальної фізичної підготовленості, який забезпечує виконання завдань за призначенням у різних (екстремальних) умовах службово-бойової діяльності.

Сформовані стійкі навички застосування новітнього озброєння та техніки під час виконання завдань за призначенням (в екстремальних умовах) військовослужбовцями СБОУ забезпечить успіх під час вогневих контактів із супротивником, що сприятиме у цілому перемозі України над «російським агресором».

Теоретичне дослідження виконано відповідно до планів науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт: кафедри ракетно-артилерійського озброєння Національної академії Національної гвардії України (НГУ); вогневої та спеціальної підготовки факультету службово-бойової діяльності НГУ Київського інституту Національної гвардії України; кафедри вогневої підготовки Національної академії Національної гвардії України

відповідно до договорів про міжкафедральну співпрацю (ініціативний науковий проєкт «Weapon Instructor, 2022–2025»).

Аналіз останніх досліджень та публікацій (перший етап) дозволив визначити низку учених: О. Гусака [1], В. Кирпенка [2], Ю. Вереньги [3], С. Романчука [4], В. Ясенчука [5] та інших фахівців військової справи (А. Бухун, О. Бондаренко, С. Жембровський, О. Лавніченко, С. Палевич), які у своїх наукових працях висвітлили актуальні проблеми організації системи професійної підготовки військовослужбовців різних категорій. Окремі педагогічні технології (організаційно-педагогічні умови, методики) після відповідного осучаснення можуть використовуватися в системі професійної підготовки майбутніх інструкторів з вогневої підготовки.

Подальший аналітичний огляд довідкової та спеціальної літератури зосередив увагу членів науково-дослідної групи на наукових працях: В. Швеця, Ю. Павлова, І. Боднара [6], Ф. Попова, О. Марченка [7], В. Швеця, Т. Дух, Ю. Павлової [8], В. Пономарьова, С. Булаха [9], Р. Устіловського, В. Кривича, Р. Анацького, Л. Томіч, Д. Каплюка, Т. Гром, В. Мазура [10] та інших (Г. Комісаров, С. Лещеня, А. Петренко, М. Пожидаєв, О. Хацаук, Л. Шуба), у яких розкриваються особливості підготовки інструкторів (представників інституцій сектору безпеки і оборони України) за напрямками. Запропоновані вище переліченими ученими (практиками) наукові концепції, щодо організації системи навчання майбутніх інструкторів за відповідною військово-обліковою спеціальністю – є корисними для моделювання майбутньої педагогічної моделі професійної підготовки (підвищення кваліфікації) інструкторів з вогневої підготовки.

Не менш цікавими, виконаними на високому науково-методичному рівні є наукові праці: Ю. Івашкова [11], Н. Литвинової, О. Петрикея, Л. Гриценка [12], Г. Селезня [13], О. Коротуна, Т. Вакалюк, Т. Корнілової [14], Ю. Климовича [15] та інших учених і практиків (В. Бурхайла, Ю. Грищука, С. Нехаська, О. Самборської, М. Ростока, Т. Шевченка), у яких визначаються актуальні наукові підходи щодо визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутніх військових фахівців до професійної діяльності. Необхідно підкреслити, що сучасні наукові підходи запропоновані переліченими вище ученими та практиками у напрямі побудови системи підготовки висококваліфікованих кадрів для потреб СОБУ допоможуть нам у подальшому якісним чином організувати дослідження згідно плану ініціативного наукового проєкту «Weapon Instructor, 2022–2025».

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Огляд науково-методичної та довідкової літератури (моніторинг

спеціалізованих Інтернет-ресурсів) дозволив нам визначити суперечності між:

- наявністю бойового досвіду, високим індивідуальним рівнем практичної підготовленості військовослужбовців інституцій СБОУ у напрямі застосування ними стрілецької зброї в екстремальних умовах службово-бойової діяльності та необхідністю передачі теоретичних знань та практичних умінь майбутнім інструкторам з вогневої підготовки;

- наявністю сучасних тренажерних комплексів вогневої підготовки військовослужбовців різних категорій СБОУ та потребою опанування майбутніми інструкторами з вогневої підготовки їх технічними характеристиками, а також методикою навчання представників інституцій СБОУ;

- достатнім рівнем фізичної підготовленості та потребою оптимізації прикладних рухів (техніки стрільби з різних положень) майбутніх інструкторів з вогневої підготовки із акцентованим використанням засобів фізичної (спеціальної фізичної) підготовки у змодельованих (екстремальних) умовах службово-бойової діяльності;

- наявністю у майбутніх інструкторів з вогневої підготовки сформованих теоретичних знань у напрямі знання ними основ балістики, а також матеріальної частини сучасної стрілецької зброї та потребою постійного моніторингу новітніх досягнень у військовій галузі.

Підсумовуючи результати аналізу науково-методичної, спеціальної та довідкової літератури членами науково-дослідної групи (НДГ) встановлено, що питанням визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до навчання військовослужбовців різних категорій інституцій СБОУ техніці та тактиці застосування стрілецької зброї в екстремальних умовах службово-бойової діяльності – присвячено недостатню кількість науково-методичних праць, що потребує подальших досліджень та підкреслює актуальність і практичну складову обраного напрямку наукової розвідки.

Мета статті. Головною метою дослідження є визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності.

Для досягнення мети дослідження планувався вирішити наступні завдання:

- провести аналіз науково-методичної літератури у напрямі організації системи професійної підготовки військовослужбовців різних категорій інституцій СБОУ;

- здійснити аналіз спеціальної та довідкової літератури у напрямі підготовки інструкторів (представників інституцій сектору безпеки і оборони України) за напрямками;

- визначити та проаналізувати актуальні наукові підходи, які розкривають особливості визна-

чення критеріїв, показників та рівнів сформованості готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності.

Методи дослідження (на теоретичному рівні): аксіоматичні, ідеалізації, інструментальні, історичні і логічні, сходження від конкретного, формалізації, тощо. Крім цього, в процесі дослідно-аналітичної роботи нами використано досвід бойових дій та багаторічний досвід підготовки офіцерських кадрів для сил безпеки і оборони України.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Для досягнення головної мети та вирішення поставлених перед нами завдань (згідно плану ініціативного наукового проекту «Weapon Instructor, 2022–2025») на початку теоретичного дослідження було створено науково-дослідну групу (НДГ) із чітким розподілом функцій та повноважень, а саме:

- О. Хацаук, Ю. Самсонов, (ідея, загальне керівництво науковим проектом, методологія, затвердження робочої гіпотези);

- Р. Кізян, А. Бірук, В. Михайліченко, (адміністрування, затвердження робочих матеріалів, результатів анкетування);

- Г. Самсонова, О. Кириченко, Б. Кушнарьов, (аналітика, науково-методичне забезпечення, обробка статистичних даних);

- С. Бородін, Т. Магмет (концептуалізація, фінансування, дослідження, програмне забезпечення);

- А. Пиріжок, О. Муленко систематизація експериментальних даних, дослідження, математична статистика, інструментальне забезпечення).

В процесі дослідно-аналітичної роботи (перший етап теоретичного блоку дослідження) членами НДГ визначені сутнісні характеристики формування готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки (на прикладі військовослужбовців НГУ) до професійної діяльності [16].

Надалі, аналізуючи наукові праці учених: І. Бірюкова, С. Заболотного, О. Кустинського, А. Луцкова, О. Маркова, В. Петрова, П. Пістряка, Ю. Самсонова, В. Толокнєєва, (враховуючи наявний бойовий досвід) можливим є визначення ключових компонентів (складників) функціонування системи вогневої підготовки військовослужбовців СБОУ, що передбачає: вивчення матеріальної частини зброї, основ і правил стрільби, дій при озброєнні (прийомів стрільби); прийомів і правил метання ручних гранат; способів розвідки цілей і визначення дальностей до них, а також управління вогнем і проведення стрільби. Крім цього, актуальним в реаліях сьогодення є підготовка висококваліфікованих інструкторів з вогневої підготовки, які відповідно до своїх посадових обов'язків будуть здійснювати навчання курсантів навчальних центрів основам балістики, техніки та тактики застосування сучасних зразків стрілецької зброї в екстремальних умовах службово-бойової діяльності (СБД).

У динаміці другого етапу теоретичного дослідження членами НДГ проведено моніторинг актуальних наукових підходів (концепцій), що передбачають визначення необхідного та дієвого наукового інструментарію, який забезпечує досягнення головної мети (завдань) дослідження.

Питанням визначення критеріїв, показників, рівнів та ступенів сформованості готовності військовослужбовців різних категорій інституцій СБОУ до професійної діяльності присвячені наукові праці: О. Хацаюка, А. Вороніна, О. Кравченко [16], В. Климовича, В. Бурхайла, К. Березяк, М. Кузнецова, Т. Людовик [17], В. Шемчука, О. Шемчук [18], Ю. Белашова, О. Кириченка, В. Безбородова, С. Шабатури, М. Делямби [19], Ю. Самсонова, С. Ільченка, О. Маркова, Н. Партико, С. Бородіна, К. Дяченка, Б. Кушнарєва [20] та інших фахівців обраного напряму наукової розвідки (О. Бірюкова, В. Вербового, В. В'яскова, К. Задорожного, Є. Зеленського, А. Луцкого, О. Моргунова, В. Петрова, В. Федорова, О. Хацаюка).

Необхідно виділити, що «класична педагогіка» під сутнісними характеристиками поняття «критерій (критерії)» розуміє – «сукупність ознак, на основі яких складається оцінка умов, процесу й результату навчальної діяльності, що відповідає поставленій меті» [22].

У свою чергу система міжнародних стандартів «ISO 9000» [23] розкриває поняття «критерій», як – «мірило відображення цілісності властивостей об'єкта, що забезпечує його існування; ідеал, що відображає вищий, досконалий (еталонний) рівень явища, яке підлягає дослідженню; засіб вибору або виміру чогось». У іншому сенсі розуміння поняття «показник» – є конкретним вимірвальним інструментарієм «критерію», що забезпечує якісне спостереження, здійснення його обліку, аудиту тощо. Таким чином, «критерій (критерії)» – це специфічні умови, параметри або стандарти, за якими оцінюється чи визначається якась ситуація, об'єкт або явище.

Важливим є й той факт, що визначення відповідних «критеріїв», як системи вимірювання з метою визначення ефективності виконаного завдання (роботи) – є першочерговим та найважливішим етапом наукового дослідження (Л. Спенсер [24]).

В процесі наукового пошуку окремі учені (дослідники) з метою визначення відповідних «критеріїв» фахової компетентності майбутніх фахівців використовують компонентну модель І. Зимньої. Крім цього, ученими: І. Бабій, Т. Тихонова, О. Колесніченко, А. Шевченко (та інш.) з метою визначення «критеріїв» оцінки відповідних компонентів визначаються наступні компоненти:

– готовність (індивідуально-типологічні особливості, моторика, особливості статі, особливості прийому і переробки інформації, пізнавальні здібності, специфічні риси, характерні риси);

– знання (уявлення та усвідомлення сформованості ключових компетентностей, розуміння варіативності та дійсності стереотипів, стійкі теоретичні знання та практичні уміння (навички), наявність пріоритетів пізнання у зв'язку з набуттям професійних компетентностей);

– досвід (розширення професійних компетентностей, реалізація близьких до компетентнісних або безпосередньо компетентнісних завдань, функцій набутих у минулому);

– ставлення (сформоване ставлення до себе та інших індивідів у зв'язку із провадженням фахової компетентності або пов'язаної з нею компетентністю діяльністю);

– регуляція, саморегуляція (всебічна готовність до подолання труднощів на шляху до поставленої мети, пов'язаної із реалізацією фахової компетентності, рішучість, наполегливість, витримка, здатність до самовдосконалення упродовж життя, мотивація до професійного (кар'єрного) росту, розширення професійних компетентностей).

У свою чергу, низкою учених: А. Вербицьким, І. Гуменюк, Г. Димовою, М. Ільязовим, Н. Коломієць, Р. Миленковою, В. Підгорецькою, С. Шевченко (та інш.) запропоновано «інваріантну модель» компетентності майбутнього фахівця у якій відокремлюють наступні компоненти:

– структурні (знання, уміння, прикладні навички, досвід діяльності, мотиваційна діяльність, здібності, а також здатність до саморегуляції);

– функціональні (моторна щільність, інтенсивність, темп, обсяг, варіативність прийомів та дій, рекомендованих до використання індивідом під час виконання необхідних за посадою завдань; кількісні та якісні показники професійної діяльності).

Надалі членів НДГ зацікавила наукова праця М. Катаєвої, у якій акцентується увага на особливостях оцінювання професійної компетентності майбутніх фахівців за відповідними критеріями: когнітивним, комунікативним, мотиваційним, операційно-діяльнісним, рефлексивним, ціннісно-мотиваційним. Аналогічний підхід стосовно визначення ефективності (результативності) рівня професійної компетентності майбутніх фахівців використовують учені: Ю. Вінтюк, С. Демченко, Г. Полякова, Л. Руденко, О. Саблук, О. Ткачук, К. Тушко, А. Фастівець.

Підсумовуючи вище зазначене доцільно констатувати, що характеристика «критерію (критеріїв)» прямопропорційно залежить від об'єкта дослідження, а «моніторинг» необхідно розглядати, як методологічний інструментарій управління якістю професійної підготовки військовослужбовців інституцій СБОУ, який необхідний для оцінювання фактичного рівня досягнень майбутніх інструкторів з вогневої підготовки.

На думку учених і практиків: О. Лавніченка, Р. Любича, С. Полторака, П. Рибалки, О. Хацаюка, О. Шабаліна, В. Шемчука – підходи до визначення «критеріїв» готовності до дії (професійної діяльності) можуть варіюватися у залежності від контексту. Окремі ефективні «підходи» передбачають або визначають: аналіз ризиків, оцінку ресурсів, визначення цілей (об'єкту) психологічний аспект готовності індивіда до професійної діяльності.

Подальший моніторинг спеціалізованих Інтернет-джерел та аналіз науково-методичної (довідкової) літератури у обраному напрямі дослідження свідчить про те, що низкою учених (Н. Климашем, Ю. Косенком, С. Литвиною, Б. Максимчуком, О. Матвєєвою, О. Мацькевичем, В. Рибалкою, М. Ростоким) пропонуються різноманітні «підходи» щодо визначення «критеріїв». Необхідно підкреслити, що саме за цими «підходами» здійснюється оцінювання «ступеня» сформованості готовності до того, чи іншого виду професійної діяльності, яке складається із сукупності знань, умінь і навичок майбутніх інструкторів з вогневої підготовки.

Отже, під час діагностики відповідних «критеріїв сформованості готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності» – доцільно використовувати домінуючі компоненти, які використовуються в системі професійної підготовки військовослужбовців СБОУ. Це підтверджується науковими працями учених (практиків): А. Бухуна, Є. Денисенка, І. Драги, В. Колоколова, А. Машталера, В. Мірошніченка, Ю. Самсонова, О. Хацаюка, Т. Шевченка, В. Шемчука, В. Ягупова та інших фахівців обраного напрямку наукової розвідки.

Таким чином, «критерій сформованості готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності» – є своєрідним «еталоном» для визначення (діагностики) та якісного оцінювання фактичного його стану та рівня сформованості зазначеної вище «готовності» відповідно до встановлених вимог, реалій сьогодення та наявного бойового досвіду.

Враховуючи результати моніторингу спеціалізованих Інтернет-ресурсів (аналізу науково-методичної, технічної та довідкової літератури [1, 4, 7, 9, 16, 18], беручи до уваги наукові концепції учених (практиків): В. Бурхайла, Р. Ваврика, В. Клименка, О. Кокуна, С. Кучеренка, В. Кирпенка, Ю. Лісніченка, І. Павелка, О. Рибчук, В. Черноуса – можливим є виділення тотожних для військовослужбовців СБОУ «критеріїв оцінювання», а саме: мотиваційного; змістового; аналітико-оцінного. Необхідно підкреслити, що кожен «критерій» повинен бути оціненим за відповідними «показниками».

Аналізуючи наукові праці учених: Ю. Бабанського, В. Беспалько, С. Вітера, Є. Карпенка, А. Козачко, Ю. Поповського, Т. Пятничук,

М. Росток, В. Фотинюка – доцільно констатувати, що сутнісні характеристики «критерію» за своїм обсягом є більш ширшими, ніж зміст певного «показника», а «показник» є складовою частиною «критерію», тому ступінь прояву та стан сформованості «критерію» виражається відповідними кількісними «показниками». Таким чином, «критерій» є об'єктивною матеріалізованою ознакою, за допомогою якої оцінюється ступінь досягнення певної мети, кількісна міра деякого явища. Натомість поняття «показник» за своїм обсягом вужче, показник є компонентом, складником поняття «критерій».

В процесі подальшої дослідно-аналітичної роботи членами НДГ визначені основні «показники» згаданих вище «критеріїв» (див. табл. 1). Необхідно підкреслити, що зазначені у табл. 1 «критерії» забезпечують досягнення випускником (сертифікованим інструктором з вогневої підготовки) навчального центру НГУ (інших військових частин інституцій СБОУ) необхідного рівня професійної підготовленості. В процесі оцінювання «рівня» готовності представників досліджуваної категорії до професійної діяльності планується використання чотирьох бальної системи оцінювання (передбачено відомчими нормативно-правовими документами, а саме: відмінний, добрий, задовільний, незадовільний).

Для досягнення мети (цілей) дослідження планується використання наступних форм всебічної підготовки військовослужбовців (майбутніх інструкторів з вогневої підготовки) інституцій сектору безпеки і оборони України в системі їхньої професійної освіти: навчальних занять (теоретичних і практичних), тренінгів з вогневої підготовки, самостійної роботи, фізичного тренування в умовах службово-бойової діяльності, попутного фізичного тренування тощо.

У якості актуальних засобів, які спрямовані на досягнення поставлених перед нами цілей дослідження планується використання: стрілецьких тренувань, тренажерів, технічних засобів навчання, вогневих та прикладних фізичних вправ, спеціальних комплексів функціональної підготовки із використанням навчальних зразків стрілецької зброї, відпрацювання квестових та ситуативних завдань, виконання вправ передбачених «Курсом стрільб» тощо.

Таким чином, поставлені перед нами завдання виконані, а головна мета дослідження – досягнута.

Висновки і перспективи подальших розробок. В результаті теоретичного дослідження членами науково-дослідної групи визначенні «критерії» (мотиваційний, змістовий, аналітико-оцінний), відповідні їм «показники» та «рівні» (вищий, добрий, задовільний) сформованості готовності майбутніх інструкторів з фізичної підготовки (на

Таблиця 1

«Критерії» та «показники» сформованості готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності

I. Мотиваційний критерій
«показник»: прояв інтересу до майбутньої військово-професійної діяльності (військово-облікової спеціальності) на посаді інструктора з вогневої підготовки в підрозділах НГУ (інституцій СБОУ); прояв інтересу до теоретичного вивчення техніко-тактичних характеристик новітніх зразків стрілецького озброєння і техніки; самомотивація до опанування практичними навичками застосування сучасних зразків вогнепальної зброї у різних (екстремальних) умовах службово-бойової діяльності; опанування технікою та тактикою тактичного пересування на полі бою, вивчення технічних характеристик допоміжного обладнання та екіпіровки; ціннісна орієнтація на виконання обов'язків інструктора з вогневої підготовки, мотивація до професійного зростання в процесі проходження військової служби; самомотивація до розвитку фізичних та військово-прикладних (спеціальних) якостей, що забезпечують виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах службово-бойової діяльності; мотивація до саморозвитку та формування ключових професійних компетентностей (розвиток професійних якостей особистості інструктора з вогневої підготовки); моніторинг актуального бойового досвіду; детальний аналіз архівних матеріалів вогневих контактів із супротивником в екстремальних умовах службово-бойової діяльності; вивчення техніко-тактичних характеристик сучасної стрілецької зброї; удосконалення практичних навичок володіння різними зразками озброєння та техніки; мотивація до опанування методикою навчання військовослужбовців різних категорій основним вогневої підготовки; самомотивація до усестороннього фізичного та гармонійного розвитку.
II. Змістовий критерій
«показник»: сформованість практичних навичок (ключових компетентностей) необхідних для виконання посадових обов'язків інструктора з вогневої підготовки в підрозділах НГУ (й інших інституціях СБОУ); уміння використовувати бойовий досвід під час навчання вогневої підготовки військовослужбовців різних категорій; навички моделювання екстремальних умов службово-бойової діяльності в системі вогневої підготовки військовослужбовців різних категорій; сформованість практичних навичок обслуговування та використання стрілецької зброї у різних видах загальновійськового бою; сформовані навички навчання військовослужбовців різних категорій та вікових груп умілого використання стрілецької зброї в екстремальних умовах службово-бойової діяльності; військово-професійні якості особистості та формування мотиву, який виникає з потреби військовослужбовця і закінчується спонуканням його до виконання завдань за призначенням; достатній рівень фізичної та спеціальної фізичної готовності, який забезпечує виконання посадових обов'язків (в разі необхідності – завдань за призначенням в екстремальних умовах службово-бойової діяльності).
III. Аналітико-оцінний критерій
«показник»: формування теоретичних знань та практичних навичок організації занять (тренінгів) з вогневої підготовки із військовослужбовцями різних категорій та вікових груп; формування індивідуальної методики навчання вогневої підготовки військовослужбовців різних категорій; формування навичок саморегуляції під час виконання завдань за призначенням, уміння розподіляти фізичне навантаження в процесі службово-бойової діяльності; формування психофізичної стійкості до впливу несприятливих факторів службово-бойової діяльності; здатність до критичного самоаналізу, уміння проводити самооцінювання; уміння організації системи психолого-педагогічного супроводу військовослужбовців на різних етапах професійної (індивідуальної) підготовки; уміння формувати у військовослужбовців різних категорій психофізичну готовність до дій в екстремальних умовах службово-бойової діяльності; самовдосконалення і саморозвиток у різних умовах (екстремальних) службово-бойової діяльності; сформовані практичні навички прийняття виважених рішень в екстремальних умовах службово-бойової діяльності та під час навчання і виховання військовослужбовців різних категорій; здатність до військової хитрості; педагогічний хист; патріотизм, готовність до самопожертвування, готовність до надання переконливих доказів; сформовані уміння чітко, логічно та стисло відавати бойові накази (команди); уміння діагностувати психофізіологічний стан підлеглого особового складу; надійність у вирішенні поставлених завдань; об'єктивність в оцінюванні військовослужбовців; педагогічна етика; використання бойового досвіду під час навчання та виховання військовослужбовців в системі вогневої підготовки; достатній рівень фізичної та спеціальної фізичної підготовленості, який забезпечує виконання завдань за призначенням у різних (екстремальних) умовах службово-бойової діяльності; здатність виконувати функціональні обов'язки інструктора з вогневої підготовки на різних етапах проходження військової служби в лавах НГУ (й інших інституціях СБОУ).

прикладі військовослужбовців Національної гвардії України) до професійної діяльності.

Членами НДГ очікується що на подальших етапах (блоках) майбутнього емпіричного дослідження у представників досліджуваної категорії будуть сформовані (удосконалені): теоретичні знання та практичні навички необхідні для організації на високому методичному рівні практичних занять (тренінгів) з вогневої підготовки із військовослужбовцями різних категорій Національної гвардії України (за потреби представників інституцій сектору безпеки і оборони України). Це у свою чергу забезпечить ефективне відпрацювання ними

нормативів з вогневої підготовки у відповідності до «Програми бойової підготовки підрозділів Національної гвардії України» (інших інституцій СБОУ) та підвищить ефективність виконання завдань за призначенням в екстремальних умовах службово-бойової діяльності.

Окремі результати теоретичного дослідження впроваджені у систему вогневої підготовки військовослужбовців, які навчаються за програмою підготовки інструкторів з вогневої підготовки для потреб Національної гвардії України (Сил безпеки і оборони України). Перспективи подальших досліджень у обраному

напрямі наукової розвідки передбачають розроблення організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки (на прикладі військовослужбовців Національної гвардії України) до професійної діяльності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гусак О.Д. Формування психофізичної готовності військовослужбовців аеромобільних підрозділів до професійної діяльності у процесі фізичної підготовки: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02. Львів, 2012. 20 с.
2. Кирпенко В.М. Оптимізація спеціальної фізичної підготовки курсантів-льотчиків у період льотного навчання: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02. Львів, 2014. 20 с.
3. Вереньга Ю.В. Удосконалення фізичної підготовки працівників МВС України на етапі професійного становлення: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02. Львів, 2015. 19 с.
4. Романчук С. Педагогічна технологія професійної та фізичної підготовки військовослужбовців артилерійської розвідки до виконання бойових завдань. *Вісник Прикарпатського національного університету (серія: Фізична культура)*. 2017. Вип. 25. С. 257–263.
5. Ясенчук В. Фізична підготовка військовослужбовців в умовах українсько-російського протистояння. *Гуманітарій*. 2018. Вип. 40 (2). С. 143–154.
6. Швець В.Л., Павлова Ю.О., Боднар І.Р. Фахова компетентність інструкторів фізичної підготовки і спорту органів внутрішніх справ. *Український журнал медицини, біології та спорту*. 2021. Вип. 3 (31). С. 366–373.
7. Попов Ф.І., Марченко О.Г. Модель фізичної підготовки льотчиків-інструкторів. *Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України*. 2022. Вип. 6. С. 262–264.
8. Швець В., Дух Т., Павлова Ю. Оцінювання важливості фізичних якостей у військовій фізичній підготовці військовослужбовців. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2023. № 10 (170). С. 157–161.
9. Пономарьов В., Булах С. Аналіз педагогічних умов та моделі формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх інструкторів тренажерного залу. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2024. № 3 К (176). С. 396–400.
10. Устіловський Р.В., Кривич В.В., Анацький Р.В., Томіч Л.М., Каплюк Д.Д., Гром Т.В., Мазур В.Й. Сутнісні характеристики формування готовності майбутніх інструкторів з фізичної підготовки і спорту до професійної діяльності. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2024. № 4 (177). С. 176–182.
11. Івашков Ю.Б. Критерії показники та рівні розвитку дисциплінованості у майбутніх офіцерів-прикордонників. *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія : Педагогіка та психологія*. 2008. Вип. 424. С. 32–38.
12. Литвинова Н.В., Петрикей О.О., Гриценко Л.Г. Критерії, показники та рівні сформованості професійної компетентності майбутніх фахівців. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 12 (Т. 2). С. 143–147.
13. Селезень Г.В. Критерії, показники та рівні сформованості професійної підготовки фахівців із маркетингу. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 9 (Т. 2). С. 118–121.
14. Коротун О.В., Вакалюк Т.А., Корнілова Т.Б. Критерії, показники та рівні сформованості професійно-практичної компетентності майбутніх учителів інформатики щодо використання хмаро орієнтованого середовища у навчанні баз даних. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 20 (Т. 2). С. 65–69.
15. Климович Ю.Ю. Критерії, показники та рівні сформованості професійної компетентності майбутніх філологів у світлі трансформації системи освіти в Україні. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 61 (Т. 1). С. 162–166.
16. Хацаюк О., Воронін А., Кравченко О. Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів НГУ до виконання завдань за призначенням. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. № 27, Т. 5. С. 168–177.
17. Климович В.Б., Бурхайло В.А., Березяк К.М., Кузнецов М.В., Людовик Т.В. Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів інституцій сектору безпеки і оборони України до виконання завдань за призначенням в умовах водного середовища. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 33 (Т. 1). С. 220–222.
18. Шемчук В.А., Шемчук О.М. Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів різних інституцій сектору безпеки і оборони України до службово-бойової діяльності в умовах хімічної, біологічної, радіаційної та ядерної небезпеки. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. Вип. 75 (Т. 3). С. 21–26.
19. Белашов Ю.О., Кириченко О.О., Безбородов Є.В., Шабатура С.О., Делямба М.М. Критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх офіцерів Національної гвардії України до застосування протитанкового ракетного комплексу «Стугна-П» у екстремальних умовах службово-бойової діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 49 (1). С. 26–31.
20. Самсонов Ю.В., Ільченко С.С., Марков О.В., Партико Н.В., Бородін С.В., Дяченко К.Е., Кушнарьов Б. Критерії та рівні сформованості готовності здобувачів вищої освіти, які спеціалізуються в практичній стрільбі до змагальної діяльності. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2022. Вип. 2 (146). С. 106–111.

21. Михайліченко В.М., Самсонова Г.С., Магмет Т.М., Бородін С.В., Муленко О.О. Сутнісні характеристики формування готовності майбутніх інструкторів з вогневої підготовки до професійної діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 69 (2). С. 105–112.

22. Енциклопедія освіти. Головний редактор академік НАН і АПН України, Президент АПН Укра-

їни В.Г. Кремень: енцикл. Київ : Юрінком Інтер, 2008. С. 1037 с.

23. Серія стандартів Міжнародної організації зі стандартизації (ISO 9000). Вікіпедія. 2023. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/ISO_9000.

24. Spenser Lajl M. Kompetencii. Modeli maksimal'noj jeffektivnosti raboty / Lajl M. Spenser, Sajl M. Spenser ; per. s angl. M. Jakovenko. – М. : HIPPO, 2005. – 371 s.